

ALLER MEDIA AS

Karvesvingen 1, 0579 Oslo
PB 1 169 Sentrum, 0107 Oslo

Oslo, 15. januar 2020

Kulturdepartementet

Postboks 8030 Dep,
0030 Oslo

Hørings svar – Forslag til lov om mediestøtte, deres ref. 19/6/186-

Det vises til høringsbrev datert 2. desember 2019, med høringsfrist 17. januar 2020. Høringsnotatet gjelder forslag til lov om mediestøtte. Lovforslaget er en oppfølging av Meld. St. 17 (2018-2019) *Mangfold og armlengds avstand – Mediepolitikk for ei ny tid* (mediestøttemeldingen). I mediestøttemeldingen presenterte Regjeringen en ny modell for samling av mediestøtten, med tre hovedelementer:

- Etablering av faste, langsiktige rammer for mediestøtten ved å lovfeste en modell for fireårige styringssignaler.
- Tilrettelegging for en mer helhetlig mediepolitikk ved at de mediepolitiske virkemidlene gjennomgås i en budsjettproposisjon med meldingsdel hvert fjerde år,
- Styrking av mediens redaksjonelle uavhengighet ved å opprette et uavhengig organ, Mediestøtterådet. Lovforslaget gir de nærmere rammene for den nye modellen.

INNLEDNING

Aller Media AS og Dagbladet AS (heretter «Aller») inngir sammen et hørings svar i tilknytning til lovforslaget som gir de nærmere rammene for den nye modellen.

Gjennom en rekke mediekanaler tilbyr Aller et bredt utvalg av publikasjoner, digitalt og på papir, Aller Media har lange tradisjoner med å formidle redaksjonelt materiale. Aller Media har gjennom magasiner og ukeblader bidratt til dannelse og folkeopplysning i det norske samfunnet. I nyere tid har Aller Media også tatt en posisjon i nyheter og aktualitet gjennom kjøpet av Dagbladet og etableringen av abonnementsproduktet Dagbladet Pluss, samt gjennom nettportalen SOL og flere andre digitale nisjebaserte nettsteder, som Din Side og Lommelegen.

Slik vi forstår det er hovedformålet med lovforslaget å sikre de redaktørstyrte mediens uavhengighet, og legge til rette for et mangfold av medier over hele landet som tilbyr journalistikk av høy kvalitet.

Man må dermed anta at forslaget har sin begrunnelse i at departementet ikke kan være helt fornøyd med dagens innretning av mediestøtten og forvaltningen av den. Dette til tross for en generelt bred enighet om virkemidlene i mediepolitikken og forvaltningen av tilskuddssystemet, basert på mest mulig objektive kriterier.

Forvaltningen er i dag delegert til Medietilsynet som igjen er underlagt departementets instruksjonsmyndighet. Det sentrale poeng med lovforslaget skal være å styrke medienes uavhengighet ytterligere og dermed øke tilliten til tilskuddssystemet – og det redaksjonelle innholdet til tilskuddsmottakerne ved å skape distanse mellom politiske myndigheter og de som fastsetter de nærmere rammevilkårene.

Forslaget om å opprette et lovfestet uavhengig mediestøtteråd skal ikke påvirke innretningen av dagens ordninger, men vil likevel blant annet innebære at det nye Mediestøtterådet gis forskriftskompetanse for ordningene. Medietilsynet skal være sekretariat for rådet. Man skulle tro at det i seg selv betyr at man ønsker å flytte beslutningsmyndighet fra tilsynet til de nye rådet. Slik er det nødvendigvis ikke. En overordnet kommentar fra vår side er at løsningen fremstår mer som suboptimaliserende, framfor det store fornyende grep som ordningen har vært beskrevet som. Dette skyldes særlig den rolle Medietilsynet fortsatt vil få som sekretariat, noe som tar vekk en vesentlig del av løsrivelsen. Det, sammen med at plass i rådet fremstår mer som et slags styreverv, underminerer selvstendigheten. Når Mediestøtterådet ikke vil ha en egen faglig kompetent organisasjon som er løsrevet fra et organ departementet kan instruere vil knytningen bli for tett.

Lov som virkemiddel

Lovforslaget danner det rettslige grunnlaget for å gjennomføre de tiltak som er beskrevet ovenfor. Prinsippet om armlengdes avstand er sentralt for å sikre fordeling av makt mellom det politiske system og et Mediestøtteråd som opprettes med forankring i en lovhjemmel. Oppgaver og ansvar som etter Grunnlovens §3 er lagt til Kongen, overføres dermed til et uavhengig organ. Uavhengigheten understrekes ved at eventuelle endringer eller innskrenkninger i uavhengigheten vil måtte skje ved lovendring. Lovfestingen betyr mao et rettslig rammeverk for hvordan Mediestøtterådet skal utøve sine oppgaver. Det er positivt.

Spørsmålene reiser seg derimot når man setter seg nærmere inn i skissen til hvordan systemet skal operere på det rent praktiske plan. Til slutt sitter man igjen med det egentlige dilemmaet: Hva skal man med dette rådet? Hva skal rådet bidra med som ikke like gjerne kunne legges til et bedre rustet, styrket og fornyet Medietilsyn? Dersom problemet er at tilsynet i dag ikke oppleves, eller er, uavhengig nok, er det fullt mulig å gjøre det samtidig som man vedtar en lov om mediestøtte. Det at man nå deler opp oppgavene skaper ikke styrke og uavhengighet.

Hvorfor skal f.eks. støtten til/avtalen med TV2 og tilskudd til NRK forvaltes annerledes enn den såkalte pressestøtten?

Mål for Mediestøtterådet virksomhet

Departementet foreslår å gi Mediestøtterådet tre oppgaver:

- Fordele den økonomiske rammen for mediestøtten mellom de til enhver tid gjeldende tilskuddsordningene,
- Fastsetter regler for tilskuddsordningene i forskrift
- Foreslå nye tilskuddsordninger eller å avvikle eksisterende ordninger.

Dette er oppgaver som i dag utøves av departementet selv, mens *fordelingen* av midler til den enkelte tilskuddsmottager ligger hos Medietilsynet, som i noen grad er rettslig uavhengig av departementet, men hvor det er all grunn til å stille spørsmål om hvor godt uavhengigheten fungerer i praksis. I alle fall foreslås det ingen endringer i måten midler til den enkelte tilskuddsmottager forvaltes på.

Formålet med lovforslaget er å holde den politiske styringen av mediestøtten på et mer overordnet nivå, og øke avstanden mellom politiske myndigheter og medier. Lovforslaget skal sikre at regjeringens styring begrenses til overordnede mål og føringer og den overordnede rammen for mediestøtten. Departementet foreslår derfor at regjeringens og

departementets instruksjonsmyndighet og myndighet til å fatte avvikende vedtak avskjæres uten unntak.

Når regjeringens og departementets myndighet avskjæres, blir det i prinsippet opp til rådet å fordele midlene mellom ordningene slik rådet finner hensiktsmessig uten nærmere føringer, med mindre fordelingen reguleres nærmere i loven.

I dag fastsetter departementet forskriftene, med hjemmel i Stortingets årlige budsjettvedtak. I noen tilfeller utformer Medietilsynet utkastet til nye forskrifter eller endringer i eksisterende forskrifter, som er utgangspunktet for departementets saksbehandling. Når oppgaven med å utforme og fastsette forskrifter nå foreslås lagt til Mediestøtterådet, får Medietilsynet fortsatt den samme funksjon som i dag bl.a. som følge av sekretariatsfunksjonen.

Skape avstand mellom politikk og medier

Medietilsynet er i dag statens forvaltningsorgan på mediefeltet. Tilsynet er underlagt Kulturdepartementet, som gir rammene for tilsynets arbeid gjennom et årlig tildelingsbrev. Det følger av Medietilsynets samfunnsoppdrag at tilsynet skal bidra til å oppfylle statens overordnede mediepolitiske mål om ytringsfrihet og demokrati gjennom en åpen og opplyst offentlig samtale, jf. Grunnloven § 100. Medietilsynet skal også bidra til å fremme de mediepolitiske målene ved å tilrettelegge for mediemangfold og kritisk medieforståelse i befolkningen. I tillegg til dette skal Medietilsynet følge med på medieutviklingen og gi råd og innspill til Kulturdepartementet innenfor medieområdet.

I høringsnotatet gjentar man ustanselig at målet med å flytte deler av forvaltningen av mediestøtten til Mediestøtterådet, er å styrke avstanden mellom politiske myndigheter og mediene i forvaltningen av mediestøtten. Derfor er det viktig å sikre rådet uavhengighet i utøvelsen av rådets kjerneoppgaver; fordeling av mediestøtte, fastsettelse av forskrift og vurdering av tilskuddsordningene på mediefeltet.

Samtidig understreker man i notatet at Medietilsynet fortsatt skal forvalte tilskuddsordningene for mediestøtte. Mens rådet setter opp rammene for mediestøtten skal Medietilsynet, som altså rapporterer til Kulturdepartementet, fortsatt vurdere søknader og fatte enkeltvedtak om tilskudd. Dette betyr at man viderefører den rollen Medietilsynet har i dag som forvalter av tilskuddsordningene.

Av høringsnotatet fremgår det at tilsynet skal være sekretariat for Mediestøtterådet. Tilsynet skal altså utarbeide saksgrunnlag for rådet - blant annet faglige grunnlag for rådets endringer i tilskuddsforskriftene, evaluering av effekten av eksisterende tilskuddsordninger, utarbeiding av grunnlag for å vurdere behov for å opprette nye eller avvikle eksisterende tilskuddsordninger. Videre skal tilsynet tilrettelegge for innspillsmøte og andre møter og arrangement for rådet, samt andre oppgaver som er nødvendige for rådets arbeid i henhold til loven.

Departementet foreslår også at Medietilsynet skal få ansvar for å utbetale tilskudd til NRK, i tråd med den nye finansieringsmodellen som er vedtatt. Departementet kunne i prinsippet tatt seg av utbetalingen av tilskuddet selv, men mener at det er hensiktsmessig å samle forvaltningen av tilskuddene på mediefeltet i Medietilsynet, fremfor å la noe ligge hos departementet.

Departementet mener også at det er hensiktsmessig at Medietilsynets rolle knyttet til finansieringen av kommersiell allmennkringkasting (støtten til TV2) vil være naturlig som følge av den nye loven.

Det fremstår etter dette som litt tilfeldig hvilke oppgaver som skal håndteres av hvilke organer, hvilke tildelinger som fortsatt skal være politiske (TV2 og NRK f.eks.) og hvilke som skal være mindre preget av politiske vindretninger (pressestøtten). Pressestøtten blir gjenstand for lovregulering fra departementet, forskriftsregulering og nivå hos

Mediestøtterådet og sekretariat og enkeltvedtak i Medietilsynet. Det fremstår som en suboptimal løsning. En langt bedre løsning ville være å enten styrke Medietilsynet og samle oppgavene der, eller sette opp et sterkt Mediestøtteråd med sterk kompetanse uten politisk, men med desto sterkere uavhengig faglig styring.

Organiseringen av Mediestøtterådet

Om kravene til rådsmedlemmenes kompetanse, heter det at faglige kvalifikasjoner og relevant erfaring, særlig knyttet til medier, teknologi, jus og økonomi, må veie tungt. Det skal også tas hensyn til geografisk spredning, kjønnsbalanse og kulturelt mangfold. Departementet skriver at det bør gis rom for en viss fleksibilitet til å vurdere nødvendig kompetanse i takt med utviklingen i mediesektoren.

Det er betryggende at departementet påpeker behov for tverrfaglig kompetanse, og det er ingen ting galt med stikkordene som er nevnt hvis man samtidig sikrer at den grunnleggende kompetansen til å utføre oppgavene er meget god. Men vi vil tilføye at rådet også bør ha både forretningsmessig og samfunnsvitenskapelig kompetanse. Viktigst av alt er det at rådet utøver sine oppgaver på grunnlag av overordnede politiske føringer og faglige vurderinger, og ikke utfra enkeltaktørers interesser.

Forvaltningslovens regler om habilitet kommer til anvendelse så langt de rekker. Rådsmedlemmer bør ikke ha uheldige tilknytningsforhold til mediesektoren. Rådsmedlemmene skal utøve sine oppgaver på en slik måte at man sikrer at målene med mediepolitikken oppnås på best mulig måte, og ikke utfra enkeltaktørers interesser. Derfor bør det absolutt ikke sitte representanter med noen knytninger eller nærhet til potensielle tilskuddsmottagere i rådet. For Aller er det i denne sammenheng naturlig å påpeke at det uheldige i at Medietilsynet i dag rådfører seg med et såkalt tilskuddsutvalg som nesten utelukkende er sammensatt av representanter for mediebedrifter som mottar pressestøtte. I høringsnotatet sies det ikke et eneste ord om dette utvalget som er så sentralt i mediestøtte-sammenheng.

Det man risikerer her er at rådet, for å være uavhengig nok blir satt sammen av personer uten oppdatert kompetanse på hvordan mediene hverdag egentlig er. Forskere med en teoretisk tilnærming, dommere eller personer med en passe fjern fortid i mediehverdagen. Det er ikke en god løsning. Rådet må da i stor grad støtte seg på Medietilsynet som sekretariat og da får det ikke den nødvendige uavhengigheten. Vi ber derfor departementet se nærmere på om rådet bør ha et eget sekretariat som kan bestå av kompetente medarbeidere som kan utvikle spisskompetansen sin ytterligere over tid.

Høringsnotatet gjelder den nye loven og forslaget om opprettelsen av et Mediestøtteråd, men handler for alle praktiske formål like mye om Medietilsynets rolle, i dag og i framtiden. Notatet viser med all mulig tydelighet at Medietilsynet skal fortsette som før, uten at man diskuterer nærmere erfaringene med for eksempel tilskuddsutvalgets kompetanse, kvalifikasjoner og bindinger til bransjen. Det er en fare for at Medietilsynet får en dobbeltrolle som ikke bare er uheldig, men som også sementerer de uheldige effektene man ser i dag.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Opprettelsen av Mediestøtterådet får økonomiske og administrative konsekvenser for staten. Opprettelsen av rådet og bemanningen av det vil koste penger. Det samme vil rådets aktivitet. Hvor store kostnadene blir avhenger av hvor mange rådsmedlemmer som oppnevnes. Det er lagt opp til at det kan oppnevnes inntil syv rådsmedlemmer (inkludert leder og nestleder). I tillegg blir det behov for å tilføre ressurser til Medietilsynet, som skal være sekretariat for rådet. Medietilsynet har foreløpig estimert at det kreves to årsverk for oppgavene som følger av sekretariatsfunksjonen. Lovforslaget krever ikke økte bevilgninger, skriver departementet i høringsnotatet fordi opprettelsen av Mediestøtterådet og

sekretariatsfunksjonen i Medietilsynet skal dekkes innenfor Kulturdepartementets budsjettammer.

Like fullt er det vel ingen tvil om at dette er en ny aktivitet som kan komme til å bety økte budsjettammer, hvis man ikke tar ned kostnadene et annet sted.

Støtter tanken om et Mediestøtteråd

Aller støtter den grunnleggende tanken om behovet for en lov om mediestøtte og opprettelsen av et uavhengig Mediestøtteråd. Men når det kommer til beskrivelsen av, og oppgavefordelingen mellom rådet og det eksisterende Medietilsynet oppstår det tvil om hva som egentlig er nytt, og hvordan det nye regimet vil fungere i hverdagen.

Høringsnotatet med drøftingen av lovforslaget, bærer preg av tvetydige signaler som ganske sikkert vil framtinge en debatt om hvorvidt man i det hele tatt trenger dette rådet eller om det finnes langt bedre alternativer.

Intensjonen om å skape større avstand mellom politikk og forvaltning av mediestøtten er utvilsomt god, men hva oppnår man egentlig ved å opprette det nye rådet? Rollefordelingen mellom rådet og det eksisterende Medietilsynet kan som nevnt bli et problem når tilsynet ikke fratras en eneste oppgave i forhold til det man har ansvaret for i dag.

Det fins som nevnt to alternativer. Man kan enten tydeliggjøre rådets mandat ved å tillegge det flere av de oppgavene Medietilsynet har i dag samt egen beslutningsmakt, eller man kan gå den motsatte vei og heller styrke det eksisterende Medietilsynet når man innfører en ny lov.

Skal man etablere et Mediestøtteråd må det være noe mer enn bare et teknisk, fordyrende grep for å skape en opplevelse av at avstanden mellom politikk og medier er blitt lengre. Mediestøtterådet må i så fall tilføres tilstrekkelig kompetanse, ressurser og selvstendig beslutningsmakt.

Med vennlig hilsen

Dag Sørsdahl

Konsernsjef

Aller Media